våra vilda vänner

Medlemstidning nr 2 2013 för Nordens Viltrehabilitering

Viltolyckor
– följ lagen och hindra onödigt lidande

Paradisets pris
– i det vackra Thailand står djuren på skuggsidan

Djurvänliga vintertips

Foto: Christer Blomberg

Kvitter från styrelsen

Jag samlar på goda historier. Detta är för mig ett sätt att överleva i en, på många sätt kall och cynisk värld. Här får ni ta del av en historia som påverkat mig. En jul för några år sedan ringde en kvinna från Dalarna. Berit hette hon. Kyla och vinter hade slagit till snabbt och skoningslöst efter en ovanligt mild höst och en sädesärla hade missat flytten söderut. Den frusna fågeln hade hittat en upp- och nedvänd båt där hon bosatt sig. Berit hade under en promenad sett något röra sig under båten och till sin stora förvåning fann hon sädesärlan. Jag gav Berit matråd men det är klart jag hyste stora tvivel om sädesärlans möjlighet att överleva då en insektsätande fågel inte är direkt rustad för Sibirisk kyla.

När några veckor gått fick jag veta att sädesärlan mådde förhållandevis bra. Berit hade svårt att sova nätter då termometern kröp långt ned under nollstrecket och hon låg och föreställde sig hur den lilla ärlan frös till is men när morgonen kom levde hon, även om hon var lite stelfrusen. Så fortsatte det hela vintern. Mat varannan timme, oroliga nätter och lycka på morgonen för Berit när hon fann sin skyddsling fortfarande var vid liv.

Några månader senare fick jag en slutrapport om den frusna mirakelpippin. Berit berättade att hon tänkt resa till sin son under vintern men det var alldeles otänkbart när hon hade den lilla ärlan att

NVR medlemstidning ges ut i 500 exemplar med två utskick per år. Bidrag till tidningen; artiklar, frågor, urklipp och andra tips om händelser som du tycker borde bevakas, mottages tacksamt! Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera. Läs mer om NVR på sidan 19.

Ansvarig utgivare
Styrelsen för NVR
c/o: C Krång
Hanskrokavägen 13
134 65 Ingarö

Föreningens webadress
www.viltrehab.info

Kontaktuppgifter för medlemsfrågor
helen@viltrehab.se

Frågor gällande tidning och material
info@caligraph.se

Övriga frågor
viltrehab@gmail.com

Layout
Sofia Andersson

Tryckeri
Hofors Digitaltryck/StjärnDistribution AB
www.hoforsdigitaltryck.se

Artiklar, debattinlägg och övriga åsikter av personlig karaktär delas inte nödvändigtvis av föreningen.

tänka på. Han kunde gott vänta till sommaren. Hon berättade att hennes händer var såriga och hennes leder smärtade lite. – Men det är smällar man får ta, sade hon och skrattade för nu är det vår och min sädesärla har överlevt.

Nu får vi verkligen hoppas att inga sädesärlor kommer i vår väg men… många andra fåglar behöver vår hjälp vintertid och jag hoppas ni alla fyllt på förråden med feta fröer och nötter.

Med dessa ord avslutar jag kvittret från styrelsen och önskar er alla en fin vinter.

Catarina Krång

Innehåll

Paradisets pris– i det vackra Thailand står djuren på skuggsidan	4
Viltolyckor – följ lagen och hindra onödigt lidande	8
En viltrehabiliterare berättar	12
Djurvänliga vintertips	14
Besök vår webbshop	16
Hur du kan stödja oss	17
Om NVR och hur du blir medlem	19

Paradisets pris

– i det vackra Thailand står djuren på skuggsidan

I turistparadiset Thailand har många djur en sorglig historia. Vilda primater, tigrar, björnar, fåglar och elefanter fångas in och används som husdjur eller inom turismen och tamdjur lider ofta av sjukdomar, svält och skador. Men några människors hängivna arbete innebär en andra chans för en del av Thailands vilda och tama djur.

En av de hundratals gibbon som finns på centret. Endast några få av dem kommer kunna släppas ut i det fria.

Det dunsar till i den stora bur som hänger tre meter ovanför marken. En liten, brun gibbon har slungat sig ner från hög höjd och tittar misstänksamt på oss.

– Många av våra primater är väldigt fientliga till människor, berättar Mikaela Ahlkvist som är volontär på Wildlife Friends Foundation of Thailand, en organisation och ett center som tar hand om och rehabiliterar vilda djur.

– Vissa djur ogillar thailändare och andra avskyr västerlänningar men det varierar, antagligen beroende på vem som har behandlat dem illa.

Det är en mörk bild Mikaela målar upp. Vi tittar mot buren och den lilla, bruna gibbon släpper oss inte en sekund med blicken. Jag får känslan av att just den här gibbon inte tycker om västerlänningar med kamera.

Personal på WFFT opererar på en överlevare från Bangkok.

– Vi sätter burarna högt upp för att de inte ska gå på marken, berättar Mikaela. – I det vilda rör sig gibbons mest uppe bland träden men primaterna vi får in har förlorat sitt naturliga beteende. De tillfångatas när de bara är några veckor gamla och växer upp med tron att de är människor.

Wildlife Friends Foundation of Thailand (WFFT) ligger i provinsen Petchaburi, ungefär tre timmar från Bangkok. Vi har rest dit från den närliggande staden Cha Am och den 45 minuter långa bilresan lämnar oss svettiga och omskakade utanför centrets grindar. Vår chaufför är pålitlig och vänlig men hanterar sin bil med en rallyförares intensitet.

Efter bilfärdens halsbrytande tempo och optimistiska omkörningar är centret en skuggig och tyst oas. Så tyst det nu kan vara med nära 500 vilda djur varav hälften är primater, men här byts motorcykelljud, rop och biltutor ut mot trädsus, apors tjatter och hönskackel.

Det är nämligen inte bara vilda djur som drar nytta av det nära 30 hektar stora området. Höns krafsar, hundar och katter sover i skuggan och ekorrar letar matrester bland burarna. Det verkar idylliskt men en bister verklighet gör centret nödvändigt.

– Handeln med vilda djur är den näst största illegala marknaden i världen, säger grundaren Edwin Wiek och berättar att framförallt djurungar är hett efterfrågade som husdjur och inom turismen. De påklädda aporna, elefanterna du kan rida på och tigrar och björnar i så kallade ”wild shows” fångas in som ungar och bryts systematiskt ner för att de ska bli tama nog att vistas bland folk.

Tjuvjakt och handel med vilda djur är olaglig i Thailand och många turister vet inte att de deltar i ett brott när de fotograferar sig med söta djurungar. Men lagen är svår att efterhålla då resurserna är små och korruptionen stor.

– Vinsterna är stora och straffen milda, säger Edwin som för några år sedan deltog

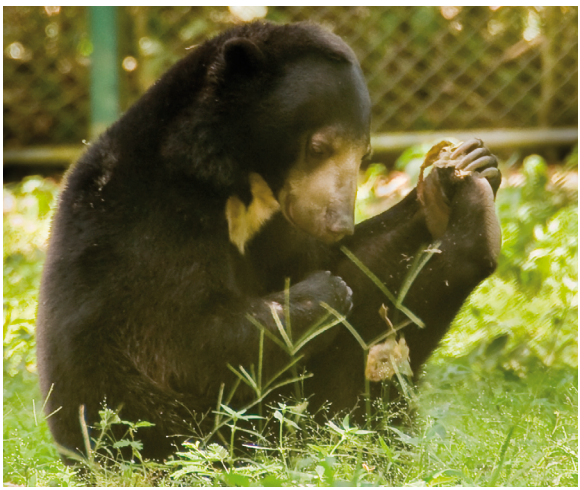

En av de 28 björnar på centret som aldrig kan släppas ut i det fria.

June räddades 2010 och har börjat återhämta sig efter ett helt liv av hårt arbete. Ärren efter misshandeln kommer hon alltid bära med sig.

i en räd på Koh Samui. Då konfiskerades ett dussin gibbons och ”ägarna” straffades med böter men bara en vecka senare hade samma personer skaffat nya djurungar för turisternas fotografier.

Edwin har ägnat de senaste elva åren åt Thailands vilda djur. Jobbet pågår dygnet runt och arbetsbördan blir inte mindre. Mer än hälften av djuren på centret är här för att stanna, de är för tama och klarar sig inte i det vilda. En del djur har dessutom permanenta skador, så som Meow – tigern som hölls kedjad på en bensinstation eller Bouncer, den asiatiska svartbjörnen som fastnade i en fälla och nu bara har tre ben.

– Att driva centret kostar 25 000 dollar per månad och varje djur innebär ett långsiktigt ansvar. En elefant kan leva väldigt länge och äter väldigt mycket, säger Edwin och nickar mot en elefanthona som meditativt sätter i sig en enorm hög med frukt och grönt.

Att starta WFFT krävde ett högt pris från Edwin, både privat och professionellt men trots kärleken till djuren drivs verksamheten med ett stort mått realism.

– Det räcker inte att älska djur, säger Edwin och vet med sig att han är provocerande.

– Man måste vara administratör, försäljare och framförallt kunna samarbeta med andra.

Behovet av samarbete blev ännu tydligare då en fruktansvärd översvämning drabbade Bangkok 2011. Stora delar av staden låg under vatten, tusentals människor evakuerades och stadens djur fick ett ännu svårare liv.

I september 2011 startade Margot

Homburg organisationen TREAT – en icke vinstdrivande veterinärklinik i Bangkok för stadens mest utsatta djur. Men verksamheten fick en något kaotisk start.

– Vi hade knappt öppnat dörrarna innan vi började ta in djur som drabbats av översvämningen, berättar Margot.
– Sedan fick vi också evakuera och tog med oss djur och personal till WFFT där vi bodde i ett tältläger i flera veckor.

Situationen i Bangkok var brutal för stadens djur. Evakuerade familjer tvingades lämna sina djur på hustak och broar där mat och vatten snabbt tog slut och många djur blev instängda när vattenmassorna steg och fick simma i dagar innan de räddades eller drunknade.

Organisationer från hela Thailand samlades i huvudstaden för att hjälpa svältande och skadade djur undan översvämningen. Soi Dog Foundation är vanligtvis stationerad i Phuket men var i Bangkok i flera månader och vi träffade Pimpakharn Petpichetchien lokal representant för Soi Dog Foundation som jobbade dygnet runt under översvämningen.

– Jag engagerade mig hos Soi Dog när jag hörde om hundköttsfallet i Nakhon Pranom, berättar Pimpakharn innan hon åker iväg till flygplatsen för att sätta sex hundar på flyget till Phuket.

Fallet i Nakhon Pranom gällde över 1 000 hundar som konfiskerades då de smugglades till Vietnam där hundkött är en delikatess. Handeln med hundkött är olaglig i Thailand men det hindrar inte att hundar säljs till grannlandet då vinsten är stor. Hundarna packas i små burar och många kvävs under transporten. Ändå är det hundarna som dör på vägen som har tur. De som kommer fram torteras innan och under avlivning då man tror att djurets smärta mörar köttet.

Arbetet är överväldigande och behoven enorma men trots dåliga odds fortsätter dessa engagerade människor att ta hand om misshandlade, skadade, svultna och torterade djur som råkat illa ut på grund av människans okunskap, ointresse och egoism.

– Varje djur har en egen historia och den är oftast sorglig, säger Edwin och ger sig iväg för att hantera en av alla de kriser som är del av hans vardag.

Text: Julieta Spoerer
Bild: Joakim Elmius

Vill du hjälpa till?

- Skänk en gåva. Alla verksamheter drivs på ideell basis och är beroende av donationer.
- Hjälp till som volontär.
- Adoptera ett djur.
- Sprid information om djurens situation och organisationernas arbete.
- Sjukvårdsmateriel, mat och mediciner behövs alltid och tas tacksamt emot.
- Bidra med företagssponsorskap
- Gör en egen insamling till förmån för en organisation.

Besök organisationernas hemsidor för mer information:

- Wildlife Friends Foundation of Thailand –www.wfft.org
- Soi Dog Foundation – www.soidog.org
- TREAT – www.treatbangkok.org

Viltolyckor

– följ lagen och hindra onödigt lidande

En olycka händer så lätt. Och när du kombinerar bilar, höga hastigheter, dimma, mörker, regn och vilda djur visar statistiken att en olycka som involverar trafik och vilt, faktiskt händer i snitt var 15:e minut.

När ett vilt djur helt plötsligt står framför din bil, är det svårt att undvika en kollision. Då är det viktigt att agera rätt, både för din skull, för att bespara djuret lidande och för att lagen reglerar vad som händer vid viltolyckor av större vilt.

Älgskadefondsföreningen arbetar för att minska antalet viltolyckor genom ett omfattande informations- och utbildningsarbete och de ser dagligen problemen som uppstår när vilda djur möter trafik.

– Ett stort problem är att folk inte anmäler kollisioner med anmälningspliktigt vilt till polisen, berättar Niclas Dahl, informatör på Älgskadefondsföreningen. Det gäller främst kollisioner med rådjur, när skadan på bilen är väldigt liten eller om man av någon anledning inte vill ha kontakt med polisen.

– Det man kanske inte tänker på är att en väldigt liten touch med bilen på djuret kan leda till mycket allvarliga skador, säger Niclas. Hjortdjur har en djupt rotad instinkt att fly från fara och det innebär att även ett dödligt skadat djur kommer göra allt det kan för att ta sig ifrån platsen.

Foto: J Johansson

Och ett skadat djur som försvinner in i skogen och där ingen rapport sker, kan lida i flera veckor innan det dör av skadorna.

Anmälningspliktigt vilt innebär att det inte är olagligt att köra på djur men att det är olagligt att inte rapportera det till polisen. Och det var just myten om att skadade djur inte lämnar platsen för olyckan som låg till grund för att lagen om anmälningsplikt skärptes 1 jan 2010. Från och med då måste minsta lilla kontakt mellan djur och bil anmälas så att en jägare kan göra ett eftersök på djuret och avliva det ifall det är skadat.

Göte Åberg är eftersöksjägare på Djurö

och Vindö och har varit verksam sedan 80-talet, vilket innebär jour dygnet runt och många vakna nätter då viltet är som mest aktivt. Att vara eftersöksjägare är inget man bara gör då och då utan är en konstant del av livet, vilket kan sätta käppar i hjulet för semestrar och resor. Men Göte delar området med en kollega och tillsammans samordnar de så att någon av dem alltid finns på plats.

– Det är ärligt talat inte lätt att rekrytera nya eftersöksjägare, berättar Göte. Det är många som börjar men sen är det ju inte så himla roligt att ha jour dygnet runt och vara ute och leta skadade djur mitt i mörka vinternatten. Så många hoppar av eller slutar svara i telefon. Och då händer det att vi andra får åka på ganska långa resor till andra områden.

Men det finns inga planer på att kasta in handduken.

– Jag gör det ju för viltet. Det är inte trevligt att ha djur som går runt och lider. Och det är riktigt ledsamt när folk inte anmäler en olycka, då kan det ta veckor innan någon annan får syn på djuret. Nyligen fick jag avliva ett råddjur som hade tre brutna ben och låg och kravlade runt ett äppelträd. Det måste ha varit skadat i veckor för benen hade börjat ruttna. Lidandet var enormt och hade kunnat undvikas om olyckan bara rapporterats.

Att vara eftersöksjägare är inget man bara gör då och då utan är en konstant del av livet

Götes empati för djuren är uppenbar

Foto: E Pettersson

och man måste ha mycket av den varan för att orka ha jour dygnet runt under årets alla månader. För viltolyckor händer året runt även om vissa perioder naturligtvis är mer drabbade.

– Våren är en väldigt aktiv tid i naturen, berättar Göte. Fjolårsungarna har förskjutits av mamman och är vimsiga och ensamma vilket aldrig är bra i kombination med trafik. Därför är det många ungar som ryker på vårkanten.

Men Göte uppmanar att man ska vara observant även utanför våren. Under juli och augusti går rådjuren i brunst och i september börjar älgens brunstperiod och då är djuren aktiva dygnet runt och inte lika försiktiga som vanligt.

– Det saknas utbildning om vilt i bilskolorna, tycker Göte. De är duktiga på att informera om riskerna med alkohol, droger och trötthet men viltolyckor är det väldigt lite information om när man skaffar sitt körkort.

Och ser man på statistiken kan man inte mer än hålla med Göte. Bara under de nio första månaderna i 2013 har vi haft fler än 27 000 viltolyckor i Sverige och Nationella Viltolycksrådet har beräknat att det i snitt sker en viltolycka var 15 minut på våra vägar. Och detta är bara de olyckor som rapporteras till polisen. Mörkertalet av ickerapporterade viltolyckor är stort enligt Göte.

Och i denna statistik ingår inte allt småvilt som drabbas.

– Vi på Nordens Viltrehabilitering tar hand om mindre djur, och ekorrar, igelkottar och fåglar råkar väldigt illa ut på våra vägar, säger Catarina Krång. Och de är inte mindre värda bara för att våra bilar inte tar skada på samma sätt som vid en krock med ett större djur.

– Ofta är det ju också mer än bara ett djur som dör då ungarna svälter ihjäl om djurmamman blir påkörd.

Men den viktigaste aspekten är hastigheten anser både Göte och Älgskadefondsföreningen. Många olyckor kan undvikas om du håller hastighetsgränsen och skadan på djuret blir naturligtvis mindre ju långsammare du kör. Tidsvinsten av att köra snabbt är mindre än du tror så tänk på dig själv och på viltet när du rör dig i trafiken.

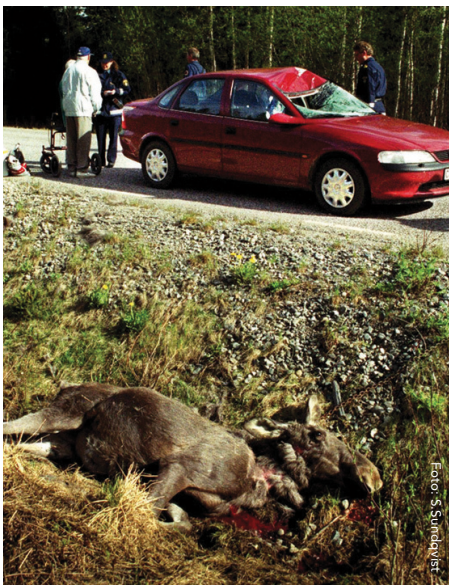
Foto: S. Sundqvist

Mer information om viltolyckor hittar du hos:

- Älgskadefondsföreningen www.algen.se
- Nationella Viltolycksrådet www.viltolycka.se

Vad du ska göra vid en viltolycka:

- Placera ut varningstriangel så att inte fler olyckor händer.
- Markera alltid olycksplatsen så att jägare med eftersökshund kan hitta platsen.
- Ring 112 och anmäl olyckan.
- Även om viltet ligger dött på platsen ska markering ske som information till andra trafikanter att olyckan är anmäld till polisen.
- Häng upp markeringsremsan på den sida av vägen som viltet försvann efter kollisionen.
- Vid kollision med vildsvin, björn, varg och lodjur placeras markeringsremsan cirka 100 meter från olycksplatsen. Informera polisen om detta.
- Om möjligt avlägsna döda djur från vägbanan, men tänk på din egen säkerhet.
- Försök inte att själv göra ett eftersök, djurets lidande kan förvärras.
- Försök inte att själv avliva det skadade djuret om du inte har kunskapen.
- Om du har kört på en hund, försök aldrig att avliva den, låt veterinär avgöra.

Uppge denna information när du anmäler olyckan till polisen:

- Person- och fordonsuppgifter
- Olycksplatsen – vägnummer, ort, kännemärke.
- Hur olycksplatsen är markerad – markeringsremsa, plastkasse etc.
- Viltslag - rådjur, älg, vildsvin m.fl
- Viltets flyktväg - i vilken riktning djuret försvann.
- Detaljerad väg-/platsbeskrivning för olyckan, gärna en GPS-position eller om det är möjligt, nollställ bilens trippmätare och kör till en plats där du känner igen dig (*ex. vägkorsning, kyrka, rastplats*) och läs av trippmätaren. Det förekommer tyvärr mycket ofta att platsangivelsen är felaktig vilket ofta leder till att ett skadat djur ligger länge och plågas. Ett bra sätt att veta var man befinner sig är att läsa av koordinaterna i Nationella Viltolycksrådets app som finns för nedladdning till Iphone och Android.

Text: Julieta Spoerer

En viltrehabiliterare berättar

Att vara viltrehabiliterare kräver engagemang utöver det vanliga. Det kräver tid, resurser, vakande nätter, matning varje timme, medicinering, omläggning av sår och långa resor på obekväma tider. Och att vara viltrehabiliterare kräver också ett stort mått optimism, för trots allt arbete är det inte alltid man lyckas rädda ett skadat eller föräldralöst djur.

Foto: Theresia J Köhlin

Här får du träffa en av dessa engagerade människor. Suzzie Engström är viltrehabiliterare och driver sedan många år tillbaka Lilla Vilthuset i Norrtälje där hon bland annat tar hand om fåglar, igelkottar, harpaltar och ekorrar som har råkat illa ut.

Varför började du som viltrehabiliterare?

De vilda djuren har alltid fascinerat mig och min grundfilosofi är att den biologiska mångfalden måste vara i balans. År 2007 hittade jag en överkörd kattuggla, kontaktade viltrehabiliterare, fick insyn i hur de jobbar och kände att detta skulle bli min uppgift ganska snart i livet. Två år senare var jag utbildad, hade fått alla tillstånd från Länsstyrelsen och Naturvårdsverket och startade upp Lilla Vilthuset som jag nu kör samtidigt som mitt halvtidsarbete.

Hur ser en vanlig dag ut?

Min dag börjar vanligtvis 06.00 då jag går ut i Vilthuset för att ge djuren deras morgonmål, rengöra burar, fylla på vatten, ge medicin och behandlar sår. Har jag harpaltar inne, åker jag bort till mitt ”harsläpp” som ligger en bit bort i skogen och hämtar färskt grönt, (det är viktigt att maten plockas på den plats de ska släppas, så att magfloran håller sig).

När jag kommer hem efter mitt halvtidsarbete på Norrtälje Naturvårdsstiftelse bär det återigen ut till Vilthuset där jag byter vatten och ger sjukvård. Sedan kollar jag av telefonsvarare och mail, och tar kontakt med de som ringt angående skadade djur. Klockan 23.00 är sista matning och skötsel .

Vilka djur tar du hand om?

Jag tar hand om hare, igelkott, ekorre, tättingar (alla mindre fåglar av olika arter) och tornseglare.

Jag väntar också nu från länsstyrelsen och naturvårdsverket på ytterligare tillstånd för uggla, mindre rovfågel och fladdermus.

Vad är svårast med att vara viltrehabiliterare?

Inget är egentligen särskilt svårt utom att avliva ett djur, när de inte kan återgå till det vilda.

Men jag tänker alltid att jag gjort mitt bästa för att hjälpa djuret, att det haft lugn och ro sista tiden i Vilthuset, och att det nu får somna in lugnt och stilla med hjälp av veterinär.

Hur är kontakten med de som hittar djur?

En viktigt del i viltrehabiliteringen är alla varmhjärtade människor som bryr sig, ringer och ställer upp. Jag vill ge en speciell eloge till alla dem. Det är detta som är samarbete och utan upphittarna skulle inte djuren har lika stor chans att få hjälp.

Hur är samarbetet med andra viltrehailiterare?

Samarbetet med andra viltrehabiliterare är så centralt. Jag har ett stort nätverk i Sverige och när jag får samtal från andra delar av landet kan jag slussa upphittaren vidare till den rehabiliterare som finns närmast så att djuret utsätts för minsta möjliga stress och kortast möjliga transport.

Vad gör dig riktigt glad?

Det är mycket som gör mig glad. Som när harpaltarna verkar förstå att det kommer mat ur den här konstiga gummisaken som tvåbeningen försöker få in munnen och de hugger in och suger allt vad de kan. När kottarna ligger på rygg på vågen och plirar och tänker att så fort du tittar bort så sticker jag eller när korrarna ligger mätta på rygg i en hög med en droppe välling i mungipan.

När jag frisläpper djuren får jag en nästan obeskrivlig glädje i hela kroppen. Det är få saker som slår att se en tornseglare ställa in kompassen och snabbt lämna mina händer. Eller att öppna burdörren till en färdig hare och se dem ta ett försiktigt skutt, och ett till och sedan iväg som ett skott. Dessa stunder är total lycka i mitt hjärta. Att veta att man klarat dem och att få ge dem friheten åter. Det är denna känsla som är ”lönen” i arbetet.

Text: Julieta Spoerer

Djurvänliga vintertips

När marken blir hård och snön ligger som ett tjockt täcke blir det svårt för många djur att hitta föda. En hjälpande hand i form av stödutfodring kan rädda många liv. Här har vi listat några av våra svenska djur och vilken mat de tycker om och som är bra för dem.

Trädgårdsfåglar gillar solrosfrön, hampfrön, viltfågelblandningar, talgbollar och nötter. Tänk på att ta bort gamla talgbollsnät, så att de inte förvandlas till farligt skräp som fåglar och andra djur kan fastna i.

Trastar och sidensvansar gillar äpplen och om du skär äpplet i halvor pickar de ut allt fruktkött. Även russin, söta frukter och bär fungerar bra. Är det ett bra rönnbärsår kan man plocka och frysa in för senare matning. Rönnbär är fyllt med nyttiga c-vitaminer. Trastar äter även viltfågelfrön och uppblött hundtorrfoder om det blir riktigt kallt.

Kråkfåglar gillar katt- och hundmat, ost och brödkanter – dock inte saltade eller kryddiga matrester. Många upplever att kråkor och skator är jobbiga och att de tar maten för småfåglarna men ett bra sätt att undvika konkurrens mellan arterna är faktiskt att även ge de större fåglarna mat. Och tänk på att alla vilda djur har det tufft på vintern.

Hackspettar gillar talgbollar, solrosfröer och jordnötter.

Duvor gillar hampfrön, solrosfrön och säd av olika slag. Om vill man lyxa till det finns särskild duvblandning i djuraffären.

Svanar, gäss, gräsänder, sothönor m fl gillar havrekross, vegetabiliskt hönsfoder, kokt pasta, kokt potatis och bröd. (Om du ger dem kokt pasta, tillsätt inte matolja för extra fett då detta kan ge fåglarna oljeskador på fjädrarna.) Fåglarna behöver tillgång till vatten vid utfodring, ge därför fodret i vattenkanten eller direkt i vattnet (annars fastnar maten i munnen).

Måsar, trutar och hägrar gillar fisk, gärna hela fiskar som strömming, nors och liknande. Måsar och trutar äter även bröd, kokt pasta, uppblött katt- och hundtorrfoder eller burkmat.

Fasaner och rapphöns gillar viltfågelblandningar, vete och havre.

Tjäder gillar nästan uteslutande tallbarr, men får under vintrar med mycket snö svårt att hitta grus som är nödvändigt för matsmältningen. Sätt upp ett tak som skydd mot snön, och kamouflera det väl med granris. Detta gynnar även andra skogslevande fåglar.

Harar gillar knoppar och bark från vissa lövträd, framförallt från asp och sälg. Det går också bra att tillskottsfodra med hö eller höensilage. Även spannmål och gnagarpellets uppskattas.

Rådjur gillar hö med bra näringsvärde. Du kan även ge dem frukt, grönsaker, höensilage och pellets. På Granngården hittar du rådjurspellets. Tänk på var du placerar platsen för utfodring. Rådjuren uppskattar att ha fri sikt runt foderplatsen, så de har en chans att upptäcka eventuella rovdjur.

Ekorrar gillar nötter och solrosfrön.

På Granngården finns väldigt bra foderautomater som rymmer stora mängder frön och glöm inte att mata hela vintern. Även när det börjar påminna om vår är det brist på insekter och annat som våra stannfåglar behöver för att överleva. Det är bra att påbörja utfordringen tidigt på hösten för att fåglarna ska få en chans att lägga på sig ett skyddande hull inför vintern.

Och glöm för allt i världen inte att hålla en god hygien i foderautomaten och på marken. Många sjukdomar, som t ex salmonella, sprids vid fågelmatbordet. Använd därför fågelmatbord/automater där fåglarna inte kan sitta i maten.

Besök vår webbshop

Vår verksamhet behöver allt stöd den kan få och på vår webbshop **www.viltrehab.se/webbshopp** – kan du ta del av de produkter vi erbjuder. Vi har fina bildekaler, reflexvästar och en trevlig bok om fladdermöss. Här kan du också bli medlem, ge bort ett medlemskap och skänka en gåva.

Reflexväst

När dagarna blir mörkare är det viktigt att vi syns ordentlig. NVR har tagit fram tjusiga reflexvästar med vår logotyp. Med dessa blir du säker på vägarna och stödjer dessutom vår verksamhet. Västarna kommer i en storlek (L) och du får ett stycke reflexväst för den förnämliga summan av **100 kronor.**

Bildekaler och markörer vid viltolyckor

En grön eller vit bildekal som håller upp till två år på utsidan av en bilruta då den är av statisk vinyl. Med denna dekal stöder du vår verksamhet och bidrar till att folk håller avståndet i trafiken. Dessutom får du helt gratis med två stycken markörer som man sätter upp vid viltolyckor för att markera för polis och varna andra trafikanter.
100 kronor per bildekal.

BIDRAG TILL VILDA DJUR

Du som är viltrehabiliterare med tillstånd för vård av skadade vilda djur eller du som utfodrar vilda djur under vintern kan nu söka bidrag från Nordens Viltrehabilitering. Maila *viltrehab@gmail.com* för mer information.

Hur du kan stödja oss

Vi är en helt ideell organisation och behöver ditt hjälp och stöd för att kunna ta hand om så många vilda djur som möjligt. Det finns olika sätt för dig att stödja vår verksamhet – det första är naturligtvis att bli medlem om du inte redan är det

Skänk en gåva

När du skänker en gåva till Nordens Viltrehabilitering, skänker du liv och en andra chans åt de vilda djur som kommer till oss på grund av att de är skadade, sjuka eller föräldralösa. Din gåva gör en enorm skillnad och bidrar till att de djur-patienter som kommer till oss kan bli friska och släppas ut i naturen igen.

På vår hemsida, **www.viltrehab.se** kan du välja att skänka 200, 500 eller 1000 kronor. Alla gåvor är otroligt välkomna och går direkt till vår verksamhet som är att ta hand om och vårda de djur som kommer till oss.

Om du vill skänka ett annat belopp är du mycket varmt välkommen att kontakta oss eller att sätta in valfri summa på vårt PostGiro.

PostGiro: 80 04-4 och skriv ”*gåva*” på blanketten.

För övriga gåvor är du välkommen att kontakta: Helen von Sydow *helen@viltrehab.se*, 08-420 203 25

Foto: Christer Blomberg

Värva en medlem

Våra medlemmar är vår största styrka. Ju fler vi är desto mer kan vi hjälpa de vilda djuren och desto mer kan vi synas och höras för att på lång sikt kunna bidra till en bättre situation för djur som råkar illa ut.

Hjälp oss att bli fler genom att ge bort ett medlemskap.

Du kan antingen göra det genom att fylla i talongen på nästa sida eller genom att besöka vår hemsida:
www.viltrehab.se

Besök vår webbshop

På vår hemsida har vi några fina produkter som du kan inhandla för en billig penning så som en tjusig bildekal och reflexvästar.
www.viltrehab.se/webbshopp

Ge bort ett medlemskap

Så här gör du:

- Fyll i talongen nedan.
- Klipp ut talongen och lägg i ett kuvert, sätt porto på och skicka till:

Styrelsen för NVR
c/o: Catarina Krång
Hanskrokavägen 13
134 65 Ingarö

- Så skickar vi ett inbetalningskort.

Foto: Pia Viklund

☐ Jag vill ge bort ett medlemskap

Dina uppgifter *(Du som ger bort medlemskapet)*

Namn:	Födelseår:
Gatuadress:	Telefon:
Postadress:	E-post:

Mottagarens uppgifter *(Den som får medlemskapet)*

Namn:	Födelseår:
Gatuadress:	Telefon:
Postadress:	E-post:

Om Nordens Viltrehabilitering

Foto: Pia Viklund

Många tror att staten tar hand om våra svenska, vilda djur när de skadas eller blir föräldralösa. Men så är inte fallet och människor märker det först när de ringer till polisen för att rapportera in exempelvis ett skadat djur. Och eftersom det inte finns ett nationellt system för att ta hand om vårt vilt betyder det att många vilda djur avlivas eller självdör.

På Nordens Viltrehabilitering gör vi vad vi kan för att jämna ut oddsen. Din insats och ditt medlemskap är därför otroligt viktigt för oss.

Nordens Viltrehabilitering (NVR) bildades 1993 och är en ideell förening vars syfte är att hjälpa skadade vilda djur. Biologisk mångfald och artopartiskhet är två grundstenar i NVR's ideologi och vi anser att alla djur, oavsett art, har samma rätt till omvårdnad och respekt.

Föreningen har tillstånd att omhänderta tornseglare, fladdermöss, igelkottar, ekorrar och harpaltar och trots att vi just nu har en något begränsad verksamhet jobbar vi inom ett stort nätverk av viltrehabiliterare runt om i Sverige som tillsammans hjälps åt att omhänderta skadade och föräldralösa vilda djur.

Eftersom vi är en helt ideell organisation är vi beroende av ditt stöd. Du kan hjälpa djuren genom att ge ett bidrag och du kan läsa mer om hur du gör på vår hemsida *www.viltrehab.se*.

NVR
NORDENS VILTREHABILITERING

Styrelsen för NVR
c/o: Catarina Krång
Hanskrokavägen 13
134 65 Ingarö

PLATS FÖR PORTO

Avsändare:
Styrelsen för NVR
c/o: Catarina Krång
Hanskrokavägen 13
134 65 Ingarö

Om du behöver adressändra
e-posta viltrehab@gmail.com

Bli medlem – Ditt stöd är djurens räddning

Det är tack vare ditt stöd som vi kan fortsätta att ta hand om och rehabilitera djur som behöver vår hjälp. Som medlem bidrar du direkt till vårt arbete och ett medlemskap kostar endast 200 kronor per år.

Ett medlemskap hos Nordens Viltrehabilitering kostar bara 200 kronor per år och ditt stöd gör det möjligt för oss att fortsätta ta hand om och rehabilitera de vilda djur som behöver vår hjälp.

För bara 200 kronor/år får du:

- Ett års medlemskap hos Nordens Viltrehabilitering
- Vår medlemstidning som kommer ut två gånger per år
- Möjligheten att se till att många djur som annars inte skulle ha klarat sig kommer tillbaka ut i det vilda.
- En fin bildekal.

Så här gör du för att bli medlem

- Via vår hemsida www.viltrehab.se
- Via PostGiro - Sätt in medlemsavgiften på pg-nr 80 04-4. Ange Nordens Viltrehabilitering som mottagare.
- Via talong och inbetalningskort – Fyll i talongen nedan så skickar vi ett inbetalningskort.

NVR
NORDENS VILTREHABILITERING

☐ Jag vill också bli medlem

Namn:	Födelseår:
Gatuadress:	Telefon:
Postadress:	E-post:

Klipp ut kupongen och sätt porto på baksidan i markerad ruta eller e-posta till viltrehab@gmail.com